

Tereza Seifertová: Neumovaný breviář Pu VI.E.4c z kláštera sv. Jiří

Posudek vedoucího práce

Bohatý soubor liturgických rukopisů z pražského kláštera sv. Jiří na sebe poutá pozornost badatelů již delší dobu. Podrobnější zpracování se však dosud dostalo spíše výjimečnému a tudíž úžeji vymezenému souboru zpěvů – velikonočním hrám a vícehlasým tropům k *Benedicamus Domino*. Vlastní podoba každodenního officia zatím nebyla systematicky zpracována. Magisterská práce Terezy Seifertové míří k samotným kořenům officia tohoto klášterního domu, když si bere na mušku nejstarší svatojiřský breviář s neumovou notací, který se dochoval až do našich dob.

Rukopis Pu VI E 4c z poloviny 12. století přináší přirozeně celý komplex otázek. Diplomantka se zaměřila především na dvě klíčová témata:

- (1) otázka proveniencí rukopisu, která je složitějším problémem, než by se na první pohled mohlo zdát
- (2) zařazení ritu officia zaznamenaného v tomto rukopise do širšího (evropského) kontextu. Zvláštní pozornost byla přitom věnována příbuznosti svatojiřského officia s prameny tzv. Hirsauké reformy

Prvním nezbytným krokem k řešení bylo zhotovení indexu celého pramene (viz příloha č. 1). Teprve takto podrobné zpracování mohlo být solidní základnou pro další komparaci. Při vytvoření indexu se studentka mohla opřít o formát a metodiku již osvědčené databáze, která shromažďuje rejstříky pramenů officia: jde o původně americký projekt „Cantus Index“, v poslední době významně „revitalizován“ pražským doktorandem Janem Kolářkem. V rámci této databáze bude index svatojiřského breviáře také posléze zveřejněn. Návaznost na „Cantus Index“ byla velmi přínosná i díky možnostem srovnání s dalšími indexovanými prameny, což umožňují nové „analysis-tools“.

V obou výše zmíněných oblastech tážení se diplomantce podařilo přinést řadu nových poznatků. Otázku po provenienci sice nebylo možné vyřešit zcela jednoznačně, podařilo se však přesvědčivě zúžit relevantní možnosti výběru a shromáždit důležité argumenty hovořící pro autenticky svatojiřskou provenienci. Nezanedbatelným úspěchem autorky bylo opětovné zkompletování breviáře se složkou, která se od „mateřského rukopisu“ oddělila a byla uložena jako separátní fragment neznámého pramene (kap. 1.5). Právě v této části rukopisu pak autorka našla zmínky dokazující užití breviáře v ženském klášteře.

Významná část práce je věnována analýze vybraných svátků či období liturgického roku (kap.3). Díky tomu, že byl pramen zpracován v plném rozsahu, bylo možno rozpoznat mimořádné jevy nebo anomálie v liturgické struktuře rukopisu, které stály za podrobnější zkoumáním. Tyto vybrané části breviáře byly také porovnávány s dalšími evropskými prameny obsaženými v databázi Cantus. Z konkrétních příkladů můžeme vyzdvihnout zejména kapitoly o officiu sv. Tomáše apoštola a sv. Valpurgy.

Přínosné bylo rovněž srovnání v rámci vlastní svatojiřské tradice, tj. s dalšími soudobými (nenotovanými) či mladšími svatojiřskými rukopisy. Ukázalo se, že přípisy a změny v breviáři nejsou ničím náhodným; nejsou rozhodně nějakou spontánní, nezávaznou iniciativou toho či onoho kantora, ale promyšleně zvolenými zásahy, které sledují jistý záměr a mají paralely i v dalších svatojiřských liturgických knihách. Zpracování a analýza těchto případů v práci Terezy Seifertové jsou dle mého názoru velmi zajímavé a vypovídají o

určitých základních principech tradování officia v rámci církevní instituce, jakou je klášter či kapitula. V tradici je vždy přítomen prvek dynamický – officium se v určitých bodech vyvíjí, proměňuje a reaguje na aktuální situaci. Současně však musí být zachována kontinuita a celková konzistentnost provozovací praxe, pokud nemá být chod officia vážně narušen. Patří jistě k přínosům předložené magisterské práce, že naznačila směr, kterým se tento vývoj v klášteře sv. Jiří ubíral.

Autorka ve své práci prokázala patřičnou erudici, dokázala se vyrovnat i se složitými problémy liturgické struktury officia a dané téma zpracovala s velkou pečlivostí. Domnívám se, že splnila podmínky k udělení titulu Mgr.

Doc. PhDr. David Eben, Ph.D.